

Чернігівська обласна універсальна наукова
бібліотека ім. В. Г. Короленка

Бібліотечний світ

дайджест
вип.2

Чернігів - 2009

ББК 78.3
Б59

Бібліотечний світ: дайджест. Вип.2. / ОУНБ ім. В. Г. Короленка; Підгот. А. Матюшенко;
Відп. за вип. І. Аліференко. – Чернігів. – 2009. – 12 с.

До другого випуску бібліотечного дайджесту увійшли статті, надруковані в періодичних фахових виданнях за 2009 р. При підборі матеріалів були враховані зауваження і побажання бібліотечних спеціалістів області.

Комп'ютерний набір:
Комп'ютерне макетування: Л. Олійник
Ризограф ОУНБ ім. В. Г. Короленка
Тираж:

«Я слухаю – я забуваю,
я бачу – я запам'ятовую,
я дію – я вчусь»

Древня китайська мудрість

1. Сучасні концепції бібліотечного обслуговування. Бібліотечний маркетинг

Бартова С. Выход в Открытое Пространство: Концепция модернизации библиотечного обслуживания / С. Бартова, М. Криворучко // Библиотечное дело. – 2009. – №12. – С.27-29.

Центральна публічна бібліотека Новоуральського міського округу була побудована 17 років тому, за спеціальним проектом. Всі минулі роки колектив бібліотеки і її читачі дорожать, пишуться і зберігають цю чудову споруду із зимовим садом, просторими, чистими і світлими книгосховищами, «зенітними» ліхтарями над головою, через яке летіть сонце. Однак, споруда залишається, а часи змінюються. Зміни у бібліотеці почалися в листопаді 2008 р. Мета проведення модернізації ЦПБ і оптимізації її діяльності:

- організація ефективного використання бібліотечних ресурсів;
- забезпечення активізації бібліотечної, інформаційної і культурно-дозвілевої діяльності;
- удосконалення бібліотечного обслуговування населення міста у відповідності до задач сучасної культурної політики.

Всі зміни проходили під знаком максимального розкриття фонду бібліотеки для рішення наступних задач:

- розширення простору вільного доступу: зміни структури, наближення книги до читача;
- різноманітність можливостей отримання інформації;
- проведення актуалізації фондів: за інтересами, тематикою, форматом;
- забезпечення більш комфортного обслуговування.

Найбільшим відділом бібліотеки став зал універсальних фондів з повністю відкритим доступом до документів. Він об'єднав абонемент, читальний зал, зал медичної літератури і медіацентр «Абітурієнт». Зараз в ньому виділені декілька секторів: природничо-наукової і медичної літератури; соціально-політичної літератури; періодики; сектор художньої літератури.

Створено два функціонально різних читальних зали: відділ інтелектуального відпочинку і зал ділового читання для дітей і підлітків (в ньому знаходиться галузева література; її можна взяти додому, а можна почитати у бібліотеці).

Бажаючих записатися до бібліотеки чекає «Довідкова служба і реєстрація читачів». Навесні 2009 р. відкрито два нових відділи: Центр краєзнавства і Центр толерантності.

Модернізація структури дозволяє бібліотеці оперативно реагувати на сучасні потреби населення. Створені служба «Тинейджер», мобільна інформаційна довідка для дітей та підлітків «Я шукаю відповідь», проведено декілька значущих міських акцій (дискусійне літературно-судове засідання за романом Харпер Лі «Вбити пересмішника», створення міського дискусійного клубу).

Бібліотека працює під девізом: «Відкритий простір – відкрита бібліотека».

Вилегжаніна Т. Менеджмент бібліотеки в сучасних умовах: розподілене керівництво і відповідальність / Тамара Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2009. – № – С.5-7.

Сучасна бібліотека – складна система і потребує професійного управління, яке охоплює всі сторони її виробничо-господарської й соціальної діяльності, забезпечує ефективне функціонування на основі планомірного здійснення комплексу організаційних, виробничих, технологічних, соціальних та виховних заходів.

Наріжним каменем ефективності бібліотечної діяльності є менеджмент. Бібліотечний менеджер сьогодні повинен: концентрувати увагу на людях та їхніх потребах, виконувати

більший обсяг роботи з меншими витратами, адаптуватися до умов, що постійно змінюються; бути постійно готовим до організаційних перетворень; здійснювати нововведення; формувати команди виконавців-однодумців. При цьому важливим є вміння розв'язувати проблеми, що виникають у процесі управління підлеглими, з поєднанням протилежних інтересів: спілкуватися з колективами структурних підрозділів, але оцінювати роботу кожного індивідуально; бути вимогливим до підлеглих, але терпляче ставитися до їхніх помилок і недоліків; тримати підлеглих під контролем, але надавати самостійність.

Існують різні види відповідальності керівника, як, до речі, й усіх інших працівників. Види юридичної відповідальності: конституційна, матеріальна (за законодавством України бібліотечні працівники, в т.ч. і директор, повну матеріальну відповідальність не несуть), дисциплінарна, адміністративна, цивільна, кримінальна. Крім юридичної відповідальності є і така норма, як професійна етика.

Кожна управлінська дія, кожне управлінське рішення обов'язково перетинається зі щорічним плануванням. Бібліотечні заклади повинні планувати свою діяльність, враховуючи майбутнє і спираючись на три основні принципи: готуватись до неминучого, запобігти небажаному, керувати тим, чим можна керувати.

Важливим чинником ефективного управління є стратегічне планування. Сьогодні у багатьох країнах у сфері культури використовується бюджетування, орієнтоване на результат (БОР), тобто фінансуються конкретні програми, конкретна діяльність.

Серед перспективних проектів діяльності бібліотек можна назвати:

- створення мобільної бібліотеки (нестационарне обслуговування сільських жителів);
- створення «модельних» сільських бібліотек у регіонах;
- формування електронних бібліотек «Пам'ять України»;
- створення міжбібліотечного консорціуму з ведення політематичної бази даних статей з періодичних видань України.

2. Соціокультурна діяльність бібліотек

Евдокимова Г. Портрет, рисований веками: ЦРБ в системі соціальних комунікацій / Галина Евдокимова // Библиополе. – 2009. – №4. – С.65-67.

Центральна районна бібліотека ім. О.С.Пушкіна м. Опочка Псковської обл. (Росія) була відкрита у 1892 р. і стала першою публічною бібліотекою у губернії. Сьогодні це інформаційний, освітній, дозвілевий центр, що активно працює на розвиток території і співпрацює з населенням і владою. Тут прекрасно розуміють, що програми діяльності - це не тільки додаткове фінансування, а й розвиток бібліотеки, створення її позитивного іміджу. Тому в бібліотечній практиці приділяється особлива увага проектам і участі у конкурсах. Увазі читачів пропонуються декілька прикладів.

«Старовинним паркам – жити» – проект підтримки ініціатив місцевої спільноти. Він сприяє розвитку території Опочецького району, прилучає молодь до історії району, вчить любові до своєї малої батьківщини.

Поряд з роботами з окультурення старовинних парків на центральних садибах проводились і краєзнавчі читання «Портрет, мальований віками». Як наслідок, зібраний, оброблений і частково виданий великий краєзнавчий матеріал, випущена краєзнавча продукція (буклети, закладки, листівки).

Спільними зусиллями 19 сільських бібліотекарів був створений «Календар храмів і православних свят Опочецького району». Інший проект – «Карта визначних пам'яток Опочецького району», що дозволяє дізнатися, на території якого повіту знаходиться той чи інший об'єкт (церква, курган, заклад соціального значення тощо).

На базі ЦРБ діє громадська організація «Опочецький центр освіти дорослих».

В 2007р. реалізований проект «Розвиток місцевої ініціативи в муніципальних утвореннях». В рамках ще одного проекту функціонувала Школа депутата, в якій навчались 25 депутатів районного і міського рівнів, а також депутати сільських поселень. За результатами роботи

Школи депутата підготовлений і виданий методичний посібник «Від проекту - до розвитку громадянського суспільства».

В Рік сім'ї бібліотека працювала за проектом «Книжковий рюкзачок». Учасники цього проекту – найменші читачі – дошкільнята і їхні батьки. Його суть у наступному: 10 яскравих рюкзаків наповнюються книжками, розмальовками, наборами фломастерів, олівців, кольорового паперу. Рюкзачки вручаються сім'ї на один тиждень, а потім передаються в іншу сім'ю. За прочитаними творами проводяться творчі майстерні активного слухання, фестивалі сімейного оповідання, конкурси малюнків, театралізовані експромти.

Фирсова И. Через інформацію – к новий життя / Ирина Фирсова // Библиополе. – 2009. – №1. – С.18-21.

Фізичні недуги не дозволяють людям з обмеженими можливостями здоров'я стати повноправними учасниками інформаційного суспільства. Отже, задача публічних бібліотек полягає в тому, щоб зруйнувати бар'єри і зробити інформацію найбільш доступною і повноцінною для різних груп інвалідів.

Для того, щоб успішно реалізувати цю задачу, Центральна районна бібліотека м. Сафоново Смоленської обл. (Росія) долучилася до проектної діяльності. Був розроблений проект створення соціально-правової інформації Сафонівської організації Всеросійського товариства інвалідів – «Через інформацію – до нового життя». Результатом реалізації даного проекту стало відкриття Центру соціально-правової інформації, де всі члени ВТІ і жителі району, отримали вільний, безкоштовний доступ до нормативно-правових баз даних, ресурсів спецв'язку, довідково-правових баз.

Важлива складова всіх програм для інвалідів – інформаційний блок з електронними базами даних, друковані картотеки (як тематичні, так і фактографічні). Картотека «Соціальна інформація» включає в себе більш ніж 600 карток, в яких міститься інформація, пов'язана з проблемами інвалідності (правовий і соціальний захист; трудова, медична, спортивна реабілітація; пільги, податки, допомога, забезпеченість ліками тощо.)

Фактографічна картотека «Соціальний захист населення» надає цілий спектр інформації, включаючи адреси різних структур, що мають відношення до безпосередньої допомоги інвалідам.

Актуальну інформацію користувачі ЦСПІ мають можливість отримувати, вивчаючи буклети, пам'ятки, інформаційні бюлетені: «Світ літніх людей», «Пацієнт має право», «Права людини: реальність і проблеми».

Велике значення для розповсюдження соціально-правової інформації має і щоквартальний бюлетень «Через інформацію-до нового життя». Його постійні рубрики - «Місцеве законодавство», «Новини з Інтернету», «Поради психолога», «Коментар юриста», «Книги для вас». Був доповнений і перероблений довідник установ соціального захисту населення Смоленської області для людей з обмеженими можливостями здоров'я «З розумінням і захистом». Розроблена цільова програма «Милосердя», в рамках якої проходять Дні інформації: «Літня людина в сучасному світі», «Ваші права – у ваших руках», «Разом думати про майбутнє».

Великий суспільний резонанс визвав соціальний форум «Долаючи бар'єри», в якому взяли участь громадські організації, соціальні служби, навчальні і медичні заклади, представники ЗМІ, церкви. На форумі були озвучені теми: «Розуміння інвалідності», «Інвалідність - явище соціальне», «Бібліотека – найважливіша ланка інтеграції інвалідів у суспільство» тощо. Відбулася презентація видання, підготовленого співробітниками бібліотеки, «Люди з обмеженими можливостями здоров'я: етикет і мова спілкування. Практичні рекомендації».

Для учнів з обмеженими можливостями здоров'я відкриті курси користувачів ПК, в рамках яких проводяться медіауроки. В ЦРБ працює клуб жінок-інвалідів «Гармонія», разом з організацією ВТІ проходять зустрічі за інтересами, літературно-музичні вечори, вечори-портрети «Людей нецікавих у світі немає». Традиційним стало проведення у бібліотеці

спільно з організаціями інвалідів фестивалю творчості людей з обмеженими можливостями здоров'я «Веселка життя».

Однією з цілей діяльності бібліотеки є просування й укорінення у свідомість місцевої спільноти нового відношення і розуміння проблем інвалідів, прищеплення певної культури у суспільстві, норм спілкування. Для реалізації цієї мети розроблена і проведена Декада толерантності, що включала в себе цикл заходів: презентацію інформаційної карти «Ваш віртуальний світ: Інтернет-ресурси для інвалідів», Уроки доброти, вечори-портрети «Люди, що подолали недугу», православну зустріч, психологічний практикум «Крок в інше життя».

Як результат активного, інтегрованого співробітництва з громадськими організаціями інвалідів бібліотека істотно розширила сферу своєї діяльності, отримала ресурси, що дозволяють продовжити розпочату справу, зміцнити зв'язки в бібліотечному і не бібліотечному світі.

3. Інновації в бібліотеках (управлінські, технологічні, змістовні)

Бобешко Л. Використання документально-інформаційних ресурсів в інформаційному забезпеченні користувачів / Любов Бобешко, Оксана Андреева // Бібліотечний форум України. – 2009. – №2. – С.32-36.

Інформаційне забезпечення є важливою ланкою робочого процесу будь-якої бібліотеки. Наскільки інформаційний простір відповідає запитам користувачів, настільки успішною є робота в цілому.

Центральна бібліотека Волинської ЦБС Івано-Франківської обл. визначила головні напрями діяльності з використання документально-інформаційних ресурсів у інформаційному забезпеченні користувачів: вивчення складу користувачів, їхніх запитів та потреб, ведення довідково-бібліографічного апарату, групове та індивідуальне розповсюдження інформації для користувачів та масові заходи.

Для ефективного, повного та оперативного обслуговування користувачів бібліотека здійснила опитування «Що нам дає Інтернет?». Результати опитування виявили, що 52% відвідувачів бібліотеки користуються Інтернет - центром. Більшість з них користуються рекомендаційними списками сайтів, тематичними веб-покажчиками, які є в Інтернет-центрі.

Базою для довідково-бібліографічного обслуговування в ЦБ є систематична картотека статей (СКС), яка відображає статті з понад 95 назв періодичних видань, бібліографічних покажчиків. Останнім часом картотека поповнилась новими рубриками: «Фондові ринки», «Молодь і бізнес», «Земельна реформа», «Реклама – потреба сучасності», «Державні цільові фонди та програми», «Кредитні спілки», «Соціальне страхування», «Українська трудова міграція», «Україна-ЄС», «Україна-НАТО», «Україна-SOT», «Права людини в Україні», «Природні та техногенні катастрофи», «СНІД – проблема світу», «Незалежне тестування», «Насильство в сім'ї», «Безпритульні діти», «Діагноз – ігроманія».

На основі вивчення та аналізу інформаційних потреб користувачів з краєзнавчої тематики створюються актуальні рубрики для краєзнавчого каталогу (КК): «Законодавчі акти про регіон», «Діяльність Волинського бізнес-центру», «Інвестиційна діяльність в регіоні», «Долинщина туристична», «Видатні постаті краю» тощо.

З метою забезпечення повноти, оперативності, полегшення пошуку інформації створено ряд тематичних картотек: «Письменники-лауреати», «Митці-лауреати», «Картотека поезій», «Картотека бібліографічних посібників», «Зведена картотека періодичних видань, що одержують бібліотеки м. Долина».

Останнім часом значно розширилося коло абонентів індивідуального та групового інформування за рахунок працівників органів місцевого самоврядування та структурних підрозділів райдержадміністрації. Центральна бібліотека систематично готує і надсилає представникам місцевої влади інформаційний бюлетень «Держава. Право. Економіка», фактографічну інформацію, списки літератури за темами: «Законодавча основа місцевого самоврядування», «Управління і керівництво комунальною власністю» тощо. Для відділів

освіти, у справах молоді та спорту, служби у справах дітей, відділу культури, краєзнавчого музею Центральна бібліотека випускає експрес - інформацію, оформлює інформаційні списки, дайджести. Працівники ЦБ також створили власні веб-ресурси: веббіографічні списки «Жінка та гендерні проблеми 21 ст.», «Молодіжна субкультура», «Україна туристична» тощо.

За бажанням окремих провідних фахівців бібліотека здійснює їх індивідуальне інформування з різних проблем. У бібліотеці створено Центр регіональної інформації, який дозволяє інформувати широке коло користувачів з усіх питань, що стосуються життєдіяльності регіону. Інформаційне забезпечення керівників, працівників приватних підприємств здійснюється як в бібліотеці, так і в бізнес-центрі, який створено асоціацією «Підприємці Волищини». Центральна бібліотека готує до засідань бізнес-центру інформаційні огляди, прес-релізи, рекомендаційні бібліографічні списки, перегляди літератури, книжкові виставки. Бібліотека здійснює групове інформування працівників окремих підприємств регіону, індивідуальне інформування окремих підприємців.

Інформаційно насиченими є масові заходи в Центральній бібліотеці, особливо діалогові форми спілкування з читачами (круглий стіл «Економічний всеобуч», економічний калейдоскоп «Українська економіка в розвитку»). Для працівників народної освіти ЦБ здійснює групове, індивідуальне інформування, проводить Дні спеціаліста, Дні інформації, готує інформаційний бюлетень «Нові надходження з питань народної освіти та загальної педагогіки», рекомендаційні бібліографічні списки до пам'ятних дат та актуальних тем. Було проведено День фахівця на тему «Літературна освіта: реальність, проблеми, перспективи».

Бібліотека проводить різнобічну роботу щодо розкриття фонду періодичних видань. Поряд з такими формами, як книжкова виставка, перегляд літератури, було проведено інформаційний репортаж «Україна і Болонський процес», віртуальну екскурсію «На допомогу абітурієнту». Використовуються і такі форми інформування про новинки періодики як прес-релізи, експрес-реклами, прес-марафони, експрес-хвилинки, презентації журналів і газет, екологічні репортажі, інформаційні репортажі по сторінках журналів, Дні періодичних видань «Найцікавіше з періодики» на злободенні теми (напр., «Ігроманія: шукаємо ліки»).

Вилегжаніна Т. Інновації визначальний фактор розвитку бібліотек України / Тамара Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2009. – №3. – С.6-9.

Сучасна бібліотека – це не тільки зібрання книжкових колекцій, а й величезний світ соціальних комунікацій для людей, об'єднаних пошуком знань. Реальне майбутнє – у тих бібліотеках, які поєднують традиційну культуру спілкування з книгою та нові інформаційні технології. Усе розмаїття бібліотечних інновацій можна розглядати у декількох аспектах:

- технологічному, орієнтованому на впровадження нових інформаційних технологій при формуванні документно-ресурсної бази бібліотек і системи бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів;
- функціонально-змістовному, націленому на розширення змістовного діапазону діяльності бібліотек як інформаційних, культурних і освітніх закладів;
- комунікативно-соціальному, пов'язаному з роллю і місцем бібліотеки в житті суспільства.

Як і раніше, актуальним є завдання координації та кооперації зусиль бібліотек. Серед корпоративних проектів можна назвати онлайн-каталог Центрального українського кооперативного каталог періодичних видань, у створенні якого беруть участь 8 ОУНБ, що аналітично розписують 114 назв журналів. Створюються зведені регіональні електронні каталоги у таких містах, як Кіровоград (8 бібліотек), Рівне (11 бібліотек), Київ (147 бібліотек).

Сьогодні в Україні реалізується масштабний проект, фінансований фондом Білла та Мелінди Гейтсів у рамках програми «Глобальні бібліотеки». Протягом 5 років у бібліотеках буде відкрито понад 1000 інтернет-центрів, а також тренінгові центри для бібліотечних працівників у кожній області.

Розширюється спектр інформаційних послуг та продуктів, що пропонуються населенню. Фактографічні бази даних із соціальних, правових, економічних питань, місцевого

самоврядування, підприємницької діяльності, культурного життя, краєзнавства - це нові форми надання інформації, що заощаджують час користувача для вирішення інформаційного завдання.

За ініціатииви Рівненської ОУНБ створено консорціум «Історична Волинь», в який увійшли ще Хмельницька, Тернопільська, Житомирська, Волинська ОУНБ, Державна історична бібліотека України, Брестська обласна бібліотека Республіки Білорусь, обласні музеї та архіви цих регіонів.

З березня 2005р. активно працює «Віртуальна бібліографічна довідка» – корпоративний проект, ініційований Національною бібліотекою України для дітей. Віртуальні довідкові служби працюють також у 15 ОУНБ країни. Центри правової інформації, створені у НПБУ, трьох обласних та ЦМБ м. Севастополя, надають користувачам відкритий доступ до документних ресурсів, електронних баз даних, світових інформаційних ресурсів з питань права.

Функціонують у бібліотеках центри для людей з обмеженими фізичними можливостями (Рівненська, Херсонська, Луганська ОУНБ). До послуг користувачів публічних бібліотек – 24 центри європейської інформації, що працюють у структурі ОУНБ. Величезні інтелектуальні та інформаційні ресурси бібліотек спрямовано на формування суспільної свідомості жителів конкретного регіону, про що свідчить підтримка книгозбірнями регіональних інформаційних порталів.

Важливим є питання розроблення підходів і технологій створення загальнодержавних страхових фондів, електронних бібліотек, координації та кооперації роботи бібліотек усіх видів та форм власності у даному напрямі (проект НПБУ «Пам'ять України», електронна бібліотека, страховий фонд краєзнавчих документів «Бібліотечний раритет Хмельниччини» тощо). У професійний лексикон сучасного бібліотекаря ввійшло нове словосполучення - соціокультурна діяльність. Можливості Інтернету дали новий поштовх для розвитку виставкової роботи бібліотек у віртуальному середовищі. Експозиції віртуальних виставок, музеїв і фотогалерей представлено на сайтах Кіровоградської, Луганської, Миколаївської, Дніпропетровської, Рівненської ОУНБ, котрі заснували унікальні краєзнавчі сторінки, присвячені видатним людям, подіям, фактам історії і сьогодишнього дня.

Інновації та ініціатииви публічних бібліотек обласного рівня проектуються на бібліотеки районів, міст, сіл, про що свідчать різноманітні програми, прийняті в кожній області терміном на декілька років:

- обласна програма «Сільська бібліотека» (Миколаївська обл.);
- обласна програма читання «Читати – це престижно» (Хмельницька обл.) тощо.

Упровадження та розвиток інформаційних технологій вносять корективи у таку традиційну функцію бібліотек, як методична. У регіонах проводяться Інтернет-конференції, чати, віртуальні консультації. Для фахівців галузі діє сайт «Бібліотечному фахівцю» (www://profi.prlu.org/). Луганська ОУНБ здійснила проект «Модульна система підвищення кваліфікації» у формі заочного тренінгу. Інноваційні перетворення в методичній роботі торкнулися, насамперед, системи перспективного планування, поглиблення аналізу, надання цільової допомоги, удосконалення системи підвищення кваліфікації кадрів. Перевірки і заслуховування бібліотек уже давно змінилися аналітичним прогнозуванням, спільним виробленням перспективи. Варто згадати перспективний план професійної співдружності з бібліотеками Гомельської (Білорусь), Брянської (Російська Федерація) областей на 2009 –2012 р.р., розроблений у Чернігівській ОУНБ.

Публічні бібліотеки України перебувають у постійному пошуку сучасних, ефективних форм обслуговування користувачів, активно впроваджують нові інформаційні технології, прагнучи відповідати вимогам часу.

У бурхливому потоці книжкової інформації сьогодні важко орієнтуватись не тільки юним, а й дорослим читачам. Закономірно встає питання про керівництво читанням у вигляді ненав'язливих порад і пропозицій. При науково-методичному відділі Обласної універсальної бібліотеки ім. Шолом-Алейхема (м. Біробіджан, Росія) створили «Заочну школу керівника дитячого читання». Її головне завдання - формування відкритого, вільного і мобільного угруповання «Діти – батьки – бібліотекарі» в єдиному творчому просторі книги і читання.

Одна з форм роботи школи видання періодичної збірки «Майстерня читання» (2 рази на рік), до якої входить інформація про нову дитячу літературу, статті про нові методи просування читання, кращі твори місцевих авторів, що пишуть для дітей. Публікуються матеріали, що надійшли на конкурс авторських програм серед муніципальних бібліотек області «Програма сімейного читання».

Робота по підтримці і розвитку сімейного читання здійснюється у різних формах: тут використовуються і індивідуальний підхід, і різноманітні масові заходи. Особливим успіхом у читачів користуються створені при бібліотеках об'єднання за інтересами. Новою формою роботи стали батьківські факультети і факультативи, створювані у тісному співробітництві з педагогічним складом шкіл і дитячих садків («Читаємо разом. Маршрути сімейних сторінок», «Як виховати у дитини любов до читання»). Важливо, що бібліотекарі відчули смак до роботи з сім'ями, замислились над питанням пошуку нових підходів і форм, про розширення кола партнерів.

В бібліотеці с. Камишівка Смидовецького району була організована книжково-осудна виставка «Історія країни у посуді вашого дому». Задум полягав у тому, щоб наочно показати історичну цінність речей, що оточують нас у повсякденному житті; віднайти сімейні реліквії, що пов'язують різні покоління; пробудити у відвідувачів інтерес до літератури через події, сімейну пам'ять про них, по-своєму відображених у близьких всім предметах.

Бібліотеки проводять опитування, анкетування серед читачів: «Куточок радості й добра» (сімейні домашні бібліотеки), «Книга у нашій сім'ї».

В бібліотеках області створюються бібліографічні списки, ведуться картотеки та інформаційні папки, налагоджена консультаційна допомога батькам, майбутнім мамам у виборі книги. Бібліотекарі стали для дорослих головними провідниками у світі дитячої літератури.

Криворучко М. Будьте узнаваемы: фирменный стиль библиотеки / Марина Криворучко // Библиополе. – 2009. – №4. – С.52-54.

Привабливий образ бібліотеки створюється не тільки змістом її діяльності і рівнем обслуговування користувачів. Не менш важливим елементом іміджу установи є його фірмовий стиль. Спеціалісти в галузі реклами визначають фірмовий стиль як набір кольорових, графічних, словесних, типографських і дизайнерських елементів, що постійно використовуються. Створюючи свій фірмовий стиль, ми формуємо власний позитивний імідж. По ньому робитимуть висновки щодо організації як надійної, солідної, професійної.

Розробка власного фірмового стилю складається із декількох етапів:

1. Аналіз діяльності бібліотеки, її історії, поточного стану і перспектив (в тому числі основні напрямки діяльності, основне коло понять, якими ви хочете оперувати: інформація, бізнес, ділова література, комп'ютерна техніка, швидкість, динамічність, якість, партнерство, надійність, актуальність, престиж тощо). Всі ці дані згодом так чи інакше будуть відображені на різноманітних елементах фірмової символіки.
2. Аналіз конкурентів, партнерів і особливостей бібліотечної галузі. Треба потурбуватися про те, щоб фірмовий стиль бібліотеки був новим, тобто несхожим на інші. Він повинен нести в собі певне інформаційне навантаження.
3. На основі отриманої в результаті аналізу інформації формується єдина стилістика ексклюзивного дизайну і створюються попередні ескізи.

4. Заключним етапом є вибір одного з варіантів створеного стилю для подальшої детальної розробки всіх його елементів і створення пакету матеріалів, регламентуючих особливості використання елементів стилю бібліотеки на будь-яких рекламних носіях .

Компоненти фірмового стилю:

- товарний знак, логотип
- шрифт або набір шрифтів
- гасло або девіз (слоган)
- набір кольорів
- поліграфічні константи (формат і схема верстки, розміщення інформації) .

Фірмовий знак або емблема – це образні символи. Зареєстрований фірмовий знак називається товарним знаком, незареєстрований – емблемою. В ідеалі логотип повинен показувати, що у вас за організація, чим ви займаєтесь, і чим відрізняєтесь від інших. В ньому часто знаходять відображення регіональні традиції, економічна і географічна специфіка краю, змістовні особливості діяльності, своєрідність місцевого фольклору. Фірмовий знак повинен бути лаконічним і сприйматися миттєво; зрозумілим і дітям, і дорослим. Його не слід перевантажувати текстом або ускладнювати графічний малюнок незвичним шрифтом.

Слоган – це рекламне гасло, що виражає саму суть змісту діяльності закладу. Слоган обов'язково несе в собі певний емоційний заряд, це постійне рекламне гасло, прапор рекламного послання. До слогану пред'являються певні вимоги. Він повинен бути невеликим – не більше (а краще – менше) 10 – 12 слів. Слоган відображає особливість іміджу бібліотеки. Фраза, що його складає, повинна бути короткою, звучною, динамічною. Слоган не повинен допускати подвійного тлумачення, бути занадто хитромудрим.

Фірмовий набір кольорів. Колір займає у створенні фірмового стилю особливе місце. Слід пам'ятати, що одні кольори заспокоюють, інші – збуджують, є й такі, що ніяк не впливають на людину.

Фірмові поліграфічні константи застосовуються і мають велике значення в рекламних об'явах. Вони постійно (формат, спосіб верстки тексту, ілюстрацій) і завжди використовуються в друкованій продукції.

Фірмовий стиль буває представлений діловою документацією, рекламно-інформаційними друкованими матеріалами, елементами оформлення виставок, сувенірною продукцією. Оптимальний набір ділової документації може включати: фірмовий бланк листа, визитівки бібліотеки і співробітників, діловий конверт, запрошення, фірмові папки, бейджи для співробітників. Рекламно-інформаційні друковані матеріали можуть бути представлені: закладкою , листівкою , проспектом , буклетом, плакатом .

Із сувенірної продукції для бібліотеки характерні: ручка, сумка-пакет, значок, липуча аплікація, записник, щоденник, сувенірний конверт, календар-плакат, підставка під чашку. Елементи фірмового стилю можуть використовуватись при оформленні специфічних бібліотечних документів: читацького квитка, читацького формуляру, роздільника фонду відкритого доступу, закладки для книги, річного звіту тощо. Веб-сайт також вважається елементом фірмового стилю. Все частіше ідея імені і фірмового стилю бібліотеки стає частиною більш складного процесу – створення бренду. По суті, вони є основою і духовним початком створення бренд-ідеї компанії.

4. Популяризація читання

Акинфиева О. В его произведениях – все, чем и поныне жизнь полна // Ольга Акинфиева // Библиополе. – 2009. – №7. – С.54-57.

У зв'язку з ювілеєм в рамках Всеросійської і обласної акцій « Провінція читає Гоголя» і «Читати модно: читаємо Гоголя і Пушкіна» у бібліотеках Псковської обл. (Росія) пройшли презентації книг, інсценівки творів великого письменника, літературні конференції і зустрічі, присвячені життю і творчості генія. В Обласній науковій бібліотеці відбувся

літературний вечір, на якому пройшла презентація біобібліографічного покажчика «Самотній геній: до 200-річчя з дня народження М. В. Гоголя», а також підведені підсумки конкурсів есе і малюнків за творами М. В. Гоголя. В Плюсській районній бібліотеці згадали старовинну бібліотечну форму роботи «Голосні читання» (читали «Повість про те, як посварились Іван Іванович з Іваном Нечипоровичем»). В бібліотеці відкрились книжково-ілюстративні виставки «Творчість М. В. Гоголя в роботах відомих художників» та «Вислови, цитати і афоризми М. В. Гоголя».

Пустошинська дитяча бібліотека об'явила районний літературно-творчий конкурс «На ярмарку М. В. Гоголя». Конкурс включав три номінації: літературну (питання за творами письменника), художню (намалювати портрет героя із творів М. В. Гоголя), театральну (показати уривок з будь-якого твору Миколи Васильовича). В Струго-Красненському районі були організовані виставки: «Вечори на хуторі...», «Казкар і філософ», «Загадковий Гоголь», «Сповідь Гоголя» тощо. Крім того, в бібліотеках району пройшли літературний двобій «Мандрівка в Миргород у бричці з Гоголем», літературна гра «В гостях у літературних героїв», галерея гоголівських персонажів «Чий це портрет».

На абонементі Красногородської районної бібліотеки відбулася озвучена виставка - перегляд «Уроки життя М. В. Гоголя».

Філія №1 «Вече» і члени клубу «Літературні зустрічі» (Великолукський район) на ювілейній годині «В країні улюбленого письменника» говорили про містику у житті і творчості М. В. Гоголя. Бібліотека сімейного читання м. Великі Луки виступила ініціатором і організатором проведення свята вулиці Гоголя «Ласкаво просимо до Диканьки». Про історію вулиці розказав краєзнавець А. І. Сизов; на святі вшанували найбільш читаючий дім, були відмічені найактивніші читачі. Для учасників свята був оформлений куточок старовинних речей.

В Куньїнському районі пройшли літературний вечір «Послухай! Згадай про мене...», літературна вітальня « Пospішаємо на ювілей». В Опочецькій ЦРБ відбулася колективна розмова « Там все, чим і донині повне життя...».

Пізнання великого письменника продовжується.

Толочко Т. Досуг должен быть интеллектуальным / Татьяна Толочко // Библиотека. - 2009. - №6. - С.32-34.

Дослідження останніх років виявляють тривожну тенденцію зниження інтересу до читання у суспільстві. Дана тенденція об'єктивно знижує роль читання як могутнього стимулятора творчої, рефлексуючої діяльності людини. Бібліотеки Краснодарського краю (Росія) здійснюють продуману програму по залученню читачів. Розроблені і реалізуються цільові програми «Час – читати», «Університет творчого читання», «Здрастуйте, книги», «Читання як фактор виховання художнього смаку», «Через читання до досконалості», «Читання. Є контакт», «21 століття – століття освіченого покоління».

В Центральній бібліотеці м. Сочі регулярно проводяться години інформації і огляди «Сторінками сучасної прози», друкуються випуски рекомендаційних бібліографічних посібників «Лауреати літературних премій». 20 муніципальних бібліотек краю обрали своїм профілем сімейне читання і реалізують авторські програми його підтримки. На засіданнях в бібліотечних літературних вітальнях збирається інтелектуальна і духовна еліта територіальної громади. Кінолекторій « На екрані – втілене слово» доповнює бесіди про творчість письменників, огляди їх книжок – демонстрацією кінофільмів, сценарії яких основані на класичних творах.

Акції «Людина, що читає», «Я – читач», «Читати – модно», «Читаю, як дихаю», «Давай відкриємо книгу», «Хочеш бути успішним – читай» проведені в багатьох загальнодоступних бібліотеках.

Що може бути стимулом, заохочувальним фактором читання? До числа таких факторів можуть бути віднесені:

- поради і рекомендації, отримані людиною при спілкуванні з іншими читачами;

- розповсюдження інформації про кращі книги каналами комунікації і ЗМІ;
- різноманітні форми бібліотечно-бібліографічної продукції (виставки, плакати, що створюють позитивний образ читаючої людини), рекомендаційні бібліографічні посібники і огляди;
- систематична робота по виявленню і популяризації перспективних інноваційних моделей бібліотечного обслуговування;
- втілення в практику бібліотек наукових розробок в області соціології і психології читання.

Робота бібліотек по просуванню читання не може бути ефективною, якщо вона не буде вирішувати ці питання в союзі з усіма організаціями, діяльність яких так чи інакше пов'язана з питанням книги та читання: книговидавництвами, письменницькими організаціями, товариствами любителів книги, книготорговими організаціями.